

Polismyndigheten
Box 12256
102 26 Stockholm

Tillsyn enligt polisdatalagen (2010:361) och personuppgiftslagen(1998:204) avseende Polismyndighetens personuppgiftsbehandling i OBS-portalen

Datainspektionens beslut

1. Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 2 kap. 7 § polisdatalagen genom att publicera notiser innehållande personuppgifter som det inte finns ett konkret behov av utifrån något av de i bestämmelsen angivna ändamålen.

Datainspektionen förelägger Polismyndigheten att förtydliga sina rutiner eller vidta andra åtgärder så att det säkerställs att personuppgifter i de notiser som publiceras i OBS-portalen med polisdatalagen som rättslig grund behövs för något av de ändamål som anges i 2 kap. 7 § polisdatalagen.

2. Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 2 kap. 11 § polisdatalagen genom att behörigheterna i systemet är alltför vida.

Datainspektionen förelägger Polismyndigheten att begränsa användarnas behörigheter i OBS-portalen så att de anpassas till användarnas behov av tillgång till uppgifter för att kunna lösa sina arbetsuppgifter.

3. Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 2 kap. 11 § polisdatalagen genom att inte ha någon begränsning av åtkomsten till skyddade personuppgifter i systemet.

Datainspektionen förelägger Polismyndigheten att införa en funktion eller på annat sätt säkerställa en begränsning av åtkomsten till skyddade personuppgifter i OBS-portalen så att sådana uppgifter inte framgår av en notis i dess grundläge.

4. Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 3 kap. 2 och 3 §§ polisdatalagen genom att publicera notiser innehållande personuppgifter där det dels saknas grund för att göra uppgifterna gemensamt tillgängliga eller är oklart på vilken grund uppgifterna görs gemensamt tillgängliga, dels inte tillräckligt tydligt framgår för vilket närmare ändamål uppgifterna behandlas.

Datainspektionen förelägger Polismyndigheten att förtydliga sina rutiner eller vidta andra åtgärder så att det säkerställs att det av notiserna på lämpligt sätt framgår på vilken grund personuppgifter görs gemensamt tillgängliga och för vilket närmare ändamål personuppgifter behandlas i OBS-portalen.

5. Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 3 kap. 4 § andra stycket polisdatalagen genom att publicera notiser innehållande personuppgifter som saknar upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak trots att omständigheterna inte varit sådana att upplysning härom är onödigt.

Datainspektionen förelägger Polismyndigheten att förtydliga sina rutiner eller vidta andra åtgärder så att det säkerställs att personuppgifter som behandlas i OBS-portalen förses med upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak om inte det på grund av särskilda omständigheter är onödigt.

6. Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten kan komma att behandla personuppgifter i OBS-portalen i strid med 2 kap. 10 § polisdatalagen genom att inte ha tillräckligt tydliga rutiner för när och under vilka förutsättningar känsliga personuppgifter får behandlas i systemet.

Datainspektionen förelägger Polismyndigheten att förtydliga sina rutiner avseende när och under vilka förutsättningar känsliga personuppgifter får behandlas i OBS-portalen.

7. Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen strid med 31 § personuppgiftslagen jämförd med 2 kap. 2 § polisdatalagen genom att inte genomföra regelbundna logguppföljningar avseende sökningar på känsliga personuppgifter i systemet.

Datainspektionen förutsätter att Polismyndigheten framgent genomför regelbundna logguppföljningar avseende sökningar på känsliga personuppgifter i OBS-portalen.

8. Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten kan komma att behandla personuppgifter i OBS-portalen i strid med 9 § e, f och g personuppgiftslagen jämförda med 2 kap. 2 § polisdatalagen genom att inte ha tydliga rutiner för beslut om publiceringstid och för vad som gäller avseende registervårdande åtgärder under den angivna publiceringstiden.

Datainspektionen förelägger Polismyndigheten att förtydliga sina rutiner eller vidta andra åtgärder i syfte att skapa enhetlighet för beslut om publiceringstid och för redaktörernas ansvar för uppföljning och kontroll av publicerade notiser i OBS-portalen.

9. Datainspektionen förelägger Polismyndigheten att till inspektionen senast den 18 oktober 2016 lämna en skriftlig redogörelse för de åtgärder som myndigheten har vidtagit eller avser att vidta med anledning av punkterna 1-8 i detta beslut.

Övrigt

Utöver vad som framgår av punkterna 1-9 lämnar Datainspektionen rekommendationer till Polismyndigheten gällande förbudet mot att söka på känsliga personuppgifter (rekommendation 1, s. 32), behandling av personuppgifter avseende personer under 15 år (rekommendation 2, s. 41), bildhantering (rekommendation 3, s. 44), språkbruk (rekommendation 4, s. 44) samt funktionen kalenderhändelse (rekommendation 5, s. 45).

Innehåll

1. Sammanfattning.....	6
2. Redogörelse för tillsynsärendet.....	7
3. Skäl för beslutet.....	7
3.1 Polisens personuppgiftsbehandling.....	7
3.2 Beskrivning av OBS-portalen.....	8
3.3 Utgångspunkter och disposition i ärendet.....	10
3.4 Brottsbekämpande verksamhet och angivna ändamål.....	10
3.5 Behörigheter.....	13
3.5.1 Särskilt om skyddade personuppgifter.....	16
3.6 Närmare ändamål och förutsättningar för att göra personuppgifter gemensamt tillgängliga.....	19
3.7 Särskild upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.....	26
3.8 Känsliga personuppgifter.....	30
3.8.1 Förbudet mot att söka på känsliga personuppgifter.....	32
3.8.2 Loggning och logguppföljning avseende förbudet mot att söka på känsliga personuppgifter.....	34
3.9 Publiceringstider och registervård.....	37
3.10 Behandling av personuppgifter avseende personer under 15 år.....	41
3.11 Avslutande synpunkter och rekommendationer.....	43

1. Sammanfattning

OBS-portalen är ett nationellt informationssystem för att sprida operativ brotts-, spanings- och kriminalunderrättelseinformation inom polisen. Polismyndigheten är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker i OBS-portalen. Den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter i OBS-portalen utgörs i huvudsak av polisdatalagen.

Datainspektionen har i detta ärende granskat behandlingen av personuppgifter i OBS-portalen. Granskningen visar att behandlingen av personuppgifter i delar har brister och sker i strid med gällande rätt. Som en följd härav förelägger Datainspektionen Polismyndigheten att vidta åtgärder på åtta punkter. De brister som Datainspektionen konstaterar innebär att Polismyndigheten behandlar personuppgifter som det inte finns ett konkret behov av utifrån något av de i polisdatalagen angivna primära ändamålen. Datainspektionen konstaterar också att det i vissa delar inte tillräckligt tydligt framgår för vilket närmare ändamål personuppgifter behandlas eller vilka omständigheter som medför att personuppgifter får göras gemensamt tillgängliga i OBS-portalen. Granskningen visar vidare att Polismyndigheten behandlar personuppgifter utan att uppgift om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak framgår på erforderligt sätt. Vad gäller behandlingen av känsliga personuppgifter konstaterar Datainspektionen att avsaknaden av tillräckligt tydliga rutiner innebär en risk för behandlingar i strid med regelverket och att regelbundna logguppföljningar avseende förbudet mot att söka på känsliga personuppgifter ska genomföras av Polismyndigheten. Datainspektionen konstaterar också att behörigheterna i OBS-portalen är alltför vida och ska begränsas liksom användarnas åtkomst till skyddade personuppgifter. Avsaknaden av enhetlighet och rutiner gällande publiceringstid och registervård innebär också enligt vad Datainspektionen konstaterar en risk för att personuppgifter behandlas i strid med tillämpligt regelverk.

Utöver de förelägganden som meddelas lämnar Datainspektionen fem rekommendationer till Polismyndigheten. Rekommendationerna gäller bland annat införande av en teknisk funktion som förhindrar sökningar på känsliga personuppgifter, behandling av personuppgifter avseende personer under 15 år samt språkbruket i OBS-portalen.

2. Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen har i enlighet med beslutad tillsynsplan för 2015 genomfört tillsyn mot Polismyndigheten i syfte att granska om den behandling av personuppgifter som sker i OBS-portalen är förenlig med gällande rätt.

Datainspektionen har inom ramen för tillsynsärendet vid två tillfällen under mars 2015 besökt Polismyndigheten i myndighetens lokaler i Stockholm. Polismyndigheten har vid dessa tillfällen förevisat OBS-portalen. Datainspektionen har härutöver ställt frågor och genomfört slagningar i systemet utifrån i förväg bestämda sökord och områden. Med utgångspunkt i det sökresultat som en slagning genererat har notiser granskats med visst intervall, exempelvis var femte notis. Ett urval av notiserna har härefter blivit föremål för en fördjupad granskning genom att Datainspektionen i efterhand ställt kompletterande frågor med utgångspunkt i dessa.

Polismyndigheten har inkommit med svar på Datainspektionens frågor samt yttrat sig över det inspektionsprotokoll som upprättats i samband med inspektionstillfällena. Polismyndigheten har härutöver gett in intern dokumentation avseende OBS-portalen och Metodhandbok för OBS-portalen (fortsättningsvis metodhandboken).

3. Skäl för beslutet

3.1 Polisens personuppgiftsbehandling

För behandling av personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet gäller polisdatalagen (2010:361). Kompletterande föreskrifter om sådan behandling finns bland annat i polisdataförordningen (2010:1155) och i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om behandling av personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet (RPSFS 2011:11, FAP 171-3). Föreskrifter och interna styrdokument som har beslutats av dåvarande Rikspolisstyrelsen gäller inom den nuvarande Polismyndigheten om inget annat har meddelats. För den övriga personuppgiftsbehandlingen som sker inom polisen gäller i huvudsak personuppgiftslagen (1998:204). Det finns även registerförfattningar som är tillämpliga på särskilda register inom polisen.

3.2 Beskrivning av OBS-portalen

OBS-portalen är ett nationellt informationssystem för att sprida operativ brotts-, spanings- och kriminalunderrättelseinformation inom polisen. Systemet togs i bruk i oktober 2013. I OBS-portalen behandlas personuppgifter för ändamålet att tillgängliggöra information för att effektivisera brottsbekämpningen. Den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter i OBS-portalen utgörs i huvudsak av polisdatalagen. Personuppgifter som publiceras i OBS-portalen görs genom publiceringen gemensamt tillgängliga i polisdatalagens mening. Det innebär att bestämmelserna i 3 kap. polisdatalagen blir tillämpliga på all personuppgiftsbehandling som sker i OBS-portalen med stöd av polisdatalagen.

OBS-portalen består av notiser med en rubrik och information i löptext, ofta med en eller flera tillhörande bilder. Notiserna publiceras av ett antal särskilt utsedda redaktörer inom Polismyndigheten. Redaktörerna bedömer vad som ska publiceras och hur texterna ska utformas utifrån målgruppen i OBS-portalen. Det är den redaktör som publicerar en notis som har i uppgift att säkerställa att informationen i notisen är korrekt och att de rättsliga förutsättningarna för publicering är uppfyllda.

I OBS-portalen kan användarna söka bland publicerade notiser på olika sätt. En sätt är att göra en fritextsökning på valfritt ord i en särskild sökfunktion, vilket genererar träffar i all rubrik- och löptext som finns i de notiser som ligger inom användarens behörighet. Ett annat sätt är att göra en sökning genom så kallad filtrering vilket innebär att en sökning endast träffar notiser som innehåller de så kallade taggar som sökningen har skett på. Det är redaktörerna som bestämmer vilken eller vilka taggar, exempelvis "narkotika" eller "ungdomsbrottslighet", en viss notis ska ha.

OBS-portalens gränssnitt utgår från fem olika menyflikar. De olika menyflikarna är Informatörsinfo, KUTsam, OBSinfo, Kunskapsbanken och Kontakt. I Informatörsinfo publiceras huvudsakligen metodstöd och notiser som enbart berör informatörsverksamheten, hanterare och kontrollanter. I KUTsam publiceras notiser med information avsedd för personal som arbetar inom polisens underrättelseverksamhet. Lämplig information att sprida i KUTsam är enligt metodhandboken exempelvis uppgifter om nationella och regionala inriktningar samt prioriterade brottsområden, uppgifter om

inhämtningsuppdrag och särskilda insatser eller projekt. OBSinfo, vilket står för operativ brotts- och spaningsinformation, är den menyflik som har störst spridning inom polisen och den innehåller också merparten av de notiser som publiceras. OBSinfo ersätter det som inom polisen tidigare har benämnts KUTinfo. Exempel på lämplig information att sprida i OBSinfo är enligt metodhandboken uppgifter om mängd- och seriebrottslighet, identifieringar, efterlysningar och nya brottstrender. I Kunskapsbanken publiceras främst uppgifter om olika företeelser eller metoder som är av nationellt intresse. Menyfliken Kontakt innehåller kontaktuppgifter till befattningshavare vid de olika underrättelseavdelningarna.

OBS-portalen har utöver de ovan angivna menyflikarna en indelning på geografisk nivå som innebär att en notis kan publiceras på lokal, regional och nationell nivå. En användares behörighet i OBS-portalen styr vilka menyflikar användaren har tillgång till. Det finns inga geografiska behörighetsnivåer i OBS-portalen.

I OBS-info uppgick antalet läsbehöriga i oktober/november 2014 till 22 427 och antalet behöriga redaktörer var vid samma tidpunkt 290 stycken. I KUTsam var motsvarande siffror 752 läsbehöriga och 266 redaktörer.

I OBS-portalen publicerades under februari 2015 totalt 1 090 notiser. Under mars 2015 publicerades 1 393 notiser och under april 2015 var motsvarande siffra 1 263 notiser. Vid tidpunkten för Datainspektionens granskning fanns det 850 notiser publicerade i OBS-portalen. Uppgift om hur notiserna vid tidpunkten för inspektionen var fördelade mellan de olika menyflikarna saknas, men Datainspektionen konstaterade tillsammans med Polismyndigheten att KUTsam endast innehöll en handfull notiser och att merparten av notiserna var publicerade i OBSinfo. Polismyndigheten har i efterhand inkommit med uppgift om hur notiserna under maj 2015 varit fördelade mellan de olika menyflikarna. Det totala antalet publicerade notiser under maj 2015 var 1 422 stycken och fördelningen på de olika menyflikarna var följande; KUTsam 6 notiser, OBSinfo 1 033 notiser, Kunskapsbanken 149 notiser och Informatörsinfo 187 notiser.

3.3 Utgångspunkter och disposition i ärendet

Inom polisens brottsbekämpande verksamhet behandlas stora mängder information som typiskt sätt är integritetskänslig. Samhällsintresset av en effektiv brottsbekämpning ger långtgående möjligheter för polisen att behandla personuppgifter på ett sätt som tillåter avsevärt större intrång i den personliga integriteten än vad som i andra sammanhang skulle anses godtagbart. En grundläggande förutsättning vid behandling av personuppgifter, oavsett vem som utför behandlingen, är att intrånget i den personliga integriteten i det enskilda fallet alltid måste stå i rimlig proportion till det intresse som ska tillgodoses.

Inom polisens operativa verksamhet finns ett stort behov av att sprida information om exempelvis företeelser eller personer som av olika anledningar behöver uppmärksammas. När det gäller informationsspridning som innefattar behandling av personuppgifter är en viktig faktor utifrån ett integritetsperspektiv att det är behovet av information som är styrande i förhållande till vilken spridning informationen får och vilka som ges åtkomst till den. Andra viktiga faktorer är hur sökningar i informationen kan göras, hur uppgifter märks upp, hur länge information sparas och vilken kontroll och uppföljning som finns avseende den informationshantering som sker.

Datainspektionen har inom ramen för tillsynsärendet och utifrån sitt uppdrag att värna den personliga integriteten gjort en granskning av delar av den personuppgiftsbehandling som sker i OBS-portalen. Nedan redovisas Datainspektionens bedömningar under närmare angivna rubriker. I den utsträckning det i texten redogörs för notiser för att exemplifiera eller för att förtydliga ett resonemang anges notiserna med det nummer som använts vid skriftväxling med Polismyndigheten. Notiserna har i förekommande fall avidentifierats.

3.4 Brottsbekämpande verksamhet och angivna ändamål

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 2 kap. 7 § polisdatalagen genom att publicera notiser innehållande personuppgifter som det inte finns ett konkret behov av utifrån något av de i bestämmelsen angivna ändamålen.

Tillämpliga bestämmelser med mera

Av 1 kap. 2 § första stycket polisdatalagen följer att lagen endast är tillämplig på behandling av personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet. Med brottsbekämpande verksamhet avses enligt förarbetena till polisdatalagen verksamhet som syftar till att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller till att utreda eller beivra brott, vilket också kommer till uttryck i lagens ändamålsbestämmelser (prop. 2009/10:85 s. 74). Delgivning och handräkningsärenden samt vissa verkställighetsåtgärder på socialtjänstens och kriminalvårdens område utgör enligt förarbetena exempel på polisverksamhet som inte i egentlig mening är brottsbekämpande. Sådan polisverksamhet omfattas därför inte av polisdatalagens tillämpningsområde (prop. 2009/10:85 s. 75).

I 2 kap. 7 § polisdatalagen anges uttömmande för vilka primära ändamål Polismyndigheten får behandla personuppgifter. Av bestämmelsens första punkt följer att behandling får ske om det behövs för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet. Punkten reglerar behandling av personuppgifter i polisens underrättelseverksamhet. Andra punkten, som anger att personuppgifter får behandlas om det behövs för att utreda eller beivra brott, reglerar främst personuppgiftsbehandling inom ramen för en förundersökning eller annan utredning enligt 23 kap. rättegångsbalken. Som anges i 2 kap. 7 § är det en förutsättning att personuppgiften behövs för det angivna ändamålet. Av förarbetena till polisdatalagen framgår att det med detta avses att det ska finnas ett konkret behov av att utföra behandlingen och att detta behov svarar mot ändamålet med denna (prop. 2009/10:85 s. 317).

Utredningen

Polismyndigheten har uppgett, vilket också understryks i metodhandboken, att alla notiser som publiceras i OBS-portalen med stöd av polisdatalagen måste ha ett brottsbekämpande syfte.

Datainspektionen har vid sin granskning iakttagit ett flertal notiser avseende efterlysta personer som inte har något samband med brott. Det handlar bland annat om personer som är efterlysta på grund av att de är försvunna eller på grund av omhändertagande enligt lag (1988:870) om vård av missbrukare (LVM) eller lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Ett exempel på en sådan notis, notis 5, innehåller information om såvitt nu är av intresse en person med angivande av namn och personnummer samt grunden för efterlysning formulerat som "Beg. OMHÄ jml LVU och förd till

familjehem i xx". I notisen finns en länk till en bilaga som innehåller bild tillsammans med ytterligare information bland annat om personens senast kända adress. Ett annat exempel är notis 6 där grunden för efterlysning enligt vad som framgår i notisen är "Beg. OMHÄ jml LVM och ska föras till ÖS PS-akuten för läkarundersökning".

Polismyndigheten har uppgett att den rättsliga grunden för att publicera de här återgivna uppgifterna i notis 5 och 6 är 2 kap. 7 § 1 polisdatalagen. Polismyndigheten har vidare uppgett att det brottsförebyggande behovet av att behandla uppgifterna avseende personer som inte är efterlysta på grund av brott utan av andra anledningar består av att sådana personer ofta söker sig till kriminella eller utnyttjas av dessa eller utsätts för brottslig verksamhet på annat sätt.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande

En grundläggande förutsättning för att en personuppgift överhuvudtaget ska få behandlas i polisens brottsbekämpande verksamhet är att den behövs där. Det innebär som framgått att det ska finnas ett konkret behov av de personuppgifter som behandlas och att detta behov svarar mot ändamålet med behandlingen. I OBS-portalen behandlas personuppgifter för ändamålet att tillgängliggöra information för att effektivisera brottsbekämpningen. Ytterst är det de i 2 kap. 7 § polisdatalagen angivna ändamålen som anger ramarna för personuppgiftsbehandlingen (i sammanhanget bortses från de sekundära ändamålen i 2 kap. 8 § polisdatalagen eftersom sådan vidarebehandling förutsätter att uppgifterna får behandlas med stöd av 2 kap. 7 §).

Vid inspektionen iaktogs ett flertal notiser i OBS-portalen med information som det enligt Datainspektionen inte finns något konkret behov av i polisens brottsbekämpande verksamhet. Att bedöma vad som utgör brottsbekämpande verksamhet och vad som inte gör det kan i vissa fall innebära gränsdragningsproblem. Information om att personer som är efterlysta av andra anledningar än brott, exempelvis på grund av att personen ska omhändertas enligt någon av de aktuella lagarna, är dock enligt vad som uttalas i förarbetena som utgångspunkt sådan polisiär verksamhet som inte är brottsbekämpande (prop. 2009/10:85 s. 75). Avseende de av Datainspektionen återgivna exemplen, notis 5 och 6, har Polismyndigheten uppgett att det finns ett brottsförebyggande behov att behandla uppgifterna då sådana personer som inte är efterlysta på grund av brott utan av andra anledningar ofta söker

sig till kriminella eller utnyttjas av dessa eller utsätts för brottslig verksamhet på annat sätt. Datainspektionen anser inte att vad som anförs i denna del utgör en sådan omständighet som på ett generellt plan medför att det utifrån något av de i 2 kap. 7 § polisdatalagen angivna ändamålen finns ett konkret behov av att behandla uppgifter av det aktuella slaget. För det fall att Polismyndigheten däremot i ett enskilt fall har information som innebär en koppling till brottslig verksamhet kan bedömningen givetvis komma att bli annorlunda. Någon sådan information framgår dock inte av de notiser som Datainspektionen har granskat. Det har inte heller anförts i efterhand att det funnits sådana uppgifter.

Datainspektionen konstaterar mot bakgrund härav att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen strid med 2 kap. 7 § polisdatalagen genom att publicera notiser innehållande personuppgifter som det enligt Datainspektionen inte finns ett konkret behov av utifrån något av de i bestämmelsen angivna ändamålen.

Datainspektionen förelägger därför Polismyndigheten att förtydliga sina rutiner eller vidta andra åtgärder så att det säkerställs att personuppgifterna i de notiser som publiceras i OBS-portalen med polisdatalagen som rättslig grund behövs för något av de ändamål som anges i 2 kap. 7 § polisdatalagen (föreläggande 1).

Det noteras att det avseende de aktuella notiserna - personer som är efterlysta av andra anledningar än brott - enligt Datainspektionen också saknas förutsättningar att med stöd av polisdatalagen göra uppgifterna gemensamt tillgängliga (se vidare avsnitt 3.6).

3.5 Behörigheter

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 2 kap. 11 § polisdatalagen genom att behörigheterna i systemet är alltför vida.

Tillämpliga bestämmelser med mera

Av 2 kap. 11 § polisdatalagen följer att tillgången till personuppgifter ska begränsas till vad varje tjänsteman behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Enligt förarbetena riktar sig bestämmelsen inte bara till dem

som är engagerade i polisens dagliga verksamhet. Den måste också beaktas av dem som ansvarar för utformningen av nya datasystem liksom av dem som avgör vilken tillgång till personuppgifter som respektive tjänsteman behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter (prop. 2009/10:85 s. 326). I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, FAP 171-3, anges i 5 § bland annat att frågan om tillgången till personuppgifter särskilt ska bedömas med hänsyn till uppgifternas skyddsvärde från såväl verksamhets- som integritetssynpunkt. Av 7 § samma föreskrifter följer att tillgången till personuppgifter i underrättelseverksamhet ska begränsas till dem som arbetar i sådan verksamhet.

Utredningen

En användares behörighet i OBS-portalen är knuten till de olika menyflikarna i gränssnittet. Användare som bara är behöriga i OBSinfo får vid en sökning därför inga träffar i notiser som har publicerats enbart i KUTsam. Samtliga användare i KUTsam är dock behöriga i OBSinfo. En användares behörighet är inte knuten till någon geografisk nivå, exempelvis lokal eller regional nivå. Det innebär att en sökning som utförs av en användare som tjänstgör i en viss del av landet visar träffar i samtliga notiser i hela landet.

I OBS-portalen finns läs- respektive redaktörroller som kan kombineras på olika sätt utifrån behörigheterna i de olika flikarna. Vid tidpunkten för inspektionen fanns det enligt uppgift 34 olika behörighetskombinationer i OBS-portalen. Polismyndigheten har uppgett att antalet behöriga i OBSinfo i oktober/november 2014 var 22 427 läsbehöriga och 290 redaktörer. I KUTsam var motsvarande antal 752 läsbehöriga respektive 266 redaktörer.

Polismyndigheten har på särskild fråga angående hur man ser på behörigheterna i OBSinfo och KUTsam i förhållande till polisdatalagens krav på att tillgången till personuppgifter ska begränsas till vad varje tjänsteman behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter uppgett sammanfattningsvis följande. I samband med polisens omorganisation fattades ett beslut utifrån strategiska principer om generös tilldelning av behörigheter för att säkerställa kontinuitet i kärnverksamheten vid verksamhetsövergången. Detta innebär att behörigheterna i OBS-portalen är alltför omfattande i nuläget med avseende på antalet uppgifter som användare med standardbehörighet får tillgång till. Utifrån hur OBS-portalen används och de förutsättningar som råder i den nya Polismyndigheten framstår det som tydligt att det inför varje publicering måste bedömas vilken av de tre

räckvidderna lokal, regional och nationell – som är behövlig samt att användarbehörigheterna utformas på ett sätt som begränsar tillgången till uppgifter för de tjänstemän som ligger utanför denna uppsatta räckvidd.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande

I förarbetena till polisdatalagen uttalas att ju mer omfattande ett informationssystem är och ju känsligare uppgifter det innehåller, desto viktigare är det att det finns olika behörighetsnivåer för skilda kategorier av uppgifter och användare. I sammanhanget uttalas också att den nya lagstiftningen ställer högre krav än tidigare på att polisen genom tekniska åtgärder begränsar den enskilde tjänstemannens tillgång till information till det han eller hon behöver för att fullgöra sina arbetsuppgifter (prop. 2009/10:85 s. 270).

Syftet med OBS-portalen är att sprida information inom polisen för att effektivisera brottsbekämpningen. OBS-portalen är således ett informationssystem där det sker en mycket omfattande behandling av stora mängder integritetskänsliga uppgifter. Utifrån ett integritetsperspektiv innebär det att det finns anledning att begränsa och noga analysera hur behörigheterna i systemet ska hanteras. Enligt Datainspektionen utgör den nuvarande hanteringen inte en lämplig avvägning mellan effektivitet och integritet i polisens brottsbekämpande verksamhet.

I tillsynsärendet har framkommit att den absoluta merparten av notiser publiceras i OBSinfo till vilken drygt 22 000 anställda inom Polismyndigheten har läsbehörighet. Det har vidare framkommit att det i KUTsam, där information avsedd för personal som arbetar inom polisens underrättelseverksamhet är tänkt att spridas, endast finns ett fåtal notiser publicerade. Datainspektionens uppfattning inom ramen för granskningen är det inte tycks ha varit Polismyndighetens avsikt att publicera notiser i OBSinfo i stället för i KUTsam i den omfattning som skett. I ett flertal av notiserna i OBSinfo behandlas personuppgifter i sammanhang där det inte finns någon konkret misstanke om brott, det vill säga i notiser med information som härrör från polisens underrättelseverksamhet. Sådan behandling är som utgångspunkt extra känslig ur ett integritetsperspektiv. Oavsett om det är fråga om tillgång till uppgifter i polisens underrättelseverksamhet eller i den övriga brottsbekämpande verksamheten är det alltid behovet för den enskilda användaren som ska styra behörigheten.

Datainspektionen ifrågasätter inte att det finns stort behov inom polisen att sprida information mellan olika grupper och verksamheter. Polismän som arbetar i yttre tjänst bör exempelvis ha behov av att få information om pågående insatser och om personer som de har anledning att vara extra uppmärksamma på. Likaså bör poliser som arbetar med en viss brottslighet, exempelvis ungdomsbrottslighet, ha behov av uppgifter som hänför sig till denna typ av brottslighet. Datainspektionen har vidare förståelse för att det inom polisen i samband med omorganisationen till en Polismyndighet fanns behov av en något mer generös behörighetstilldelning. Däremot anser Datainspektionen inte att den nuvarande behörighetstilldelningen - innebärande bland annat att man som läsbehörig i OBSinfo har åtkomst till samtliga publicerade notiser - på ett godtagbart sätt utifrån polisdatalagens krav begränsar tillgången till uppgifter till vad användaren behöver för att kunna utföra sitt arbete. I sammanhanget noteras att också Polismyndigheten anser att det finns brister med den nuvarande ordningen och att behörigheterna behöver ses över utifrån förutsättningarna i den nya organisationen.

Sammanfattningsvis anser Datainspektionen att behörigheterna i OBS-portalen är alltför vida och att Polismyndigheten med hänsyn härtill behandlar personuppgifter i strid med 2 kap. 11 § polisdatalagen.

Datainspektionen förelägger därför Polismyndigheten att begränsa användarnas behörigheter i OBS-portalen så att de anpassas till användarnas behov av tillgång till uppgifter för att kunna lösa sina arbetsuppgifter (föreläggande 2).

3.5.1 Särskilt om skyddade personuppgifter

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 2 kap. 11 § polisdatalagen genom att inte ha någon begränsning av åtkomsten till skyddade personuppgifter i systemet.

Utredningen

Polismyndigheten har uppgett att det inte finns några särskilda rutiner när det gäller hanteringen av skyddade personuppgifter i OBS-portalen. Det finns inte heller några generella riktlinjer avseende skyddade personuppgifter på

nationell nivå. Polismyndigheten har uppgett att det bör tas fram en generell vägledning för hantering av skyddade personuppgifter i syfte att säkerställa en enhetlig hantering och motverka att svåra bedömningar läggs på den enskilde handläggaren.

Vid inspektionen har Datainspektionen iakttagit en notis, notis 10, som under rubriken "Nyinflyttade i xx" innehåller uppgifter om att två personer, i notisen angivna med namn och personnummer nu bor på viss angiven adress och därmed har lägenheten bredvid ytterligare en person som också anges med namn och personnummer. Avseende en av de två personer som uppges vara nyinflyttade anges "skyddad id" inom parentes. Notisen innehåller ingen ytterligare information utöver att det framgår att notisen är taggad på visst sätt.

Polismyndigheten har beträffande notisen anfört bland annat följande. Personen i den aktuella notisen får förutsättas ha sekretessmarkerade uppgifter i folkbokföringen vilket innebär att uppgifter om personen inte bör lämnas ut utan särskild sekretessprövning. Sekretessbestämmelser medför att uppgifter ur OBS-portalen i princip aldrig lämnas ut, vilket innebär att skyddet kring de sekretessmarkerade folkbokföringsuppgifterna blir mindre viktigt än om uppgifterna vanligtvis lämnas ut. Uppgiften om "skyddad id" har hanterats på ett fullgott sätt. Att helt utelämna uppgifterna avseende den aktuella personen i notisen hade motverkat syftet med publiceringen.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande

Ett flertal personer lever under förhållanden som medför att de får skyddade personuppgifter. Det är ett rimligt antagande och också Datainspektionens erfarenhet att det inom polisens brottsbekämpande verksamhet behandlas uppgifter om personer med skyddade personuppgifter i en inte obetydlig omfattning. Att i ett verksamhetssystem behandla skyddade personuppgifter innebär extra krav på den personuppgiftsansvarige eftersom det är fråga om särskilt skyddsvärda uppgifter.

Som konstaterats har OBS-portalen ett mycket stort antal behöriga användare som dessutom i dag har en i princip obegränsad åtkomst till de notiser som publiceras i OBS-info. Som framgått av avsnitt 3.3 ska tillgången till personuppgifter enligt 2 kap. 11 § polisdatalagen begränsas till vad varje tjänsteman behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Det har av ärendet framkommit att skyddade personuppgifter som publiceras i en notis i

OBSinfo visas för samtliga användare oavsett om dessa har behov av uppgifterna för att lösa sina arbetsuppgifter eller inte. Polismyndigheten har anfört att syftet med publiceringen i det aktuella fallet, notis 10, skulle motverkas om de skyddade personuppgifterna helt utelämnats.

I förarbetena till polisdatalagen uttalas att Polismyndigheten ska organisera sin verksamhet på ett sådant sätt att obefogad spridning av personuppgifter motverkas (prop. 2009/10:85 s. 94). Enligt Datainspektionens uppfattning innebär det i det här fallet att åtkomsten till skyddade personuppgifter i ett verksamhetssystem ska begränsas på så sätt att uppgifterna inte presenteras i grundläget och därigenom sprids till samtliga användare. I syfte att stärka integritetsskyddet bör det i stället krävas någon form av åtgärd i systemet från användaren för att få del av de skyddade personuppgifterna. Ett sätt att hantera detta i OBS-portalen skulle enligt Datainspektionen kunna vara att i grundbilden – den publicerade notisen – endast ange att personen har skyddade personuppgifter eventuellt tillsammans med en bild om det bedöms nödvändigt för sammanhanget, men utelämna de skyddade uppgifterna.

Datainspektionens uppfattning att skyddade personuppgifter inte ska visas i grundbilden i ett verksamhetssystem har fått stöd av Förvaltningsrätten i Stockholm i dom den 18 mars 2015 (målnummer 8685-14). Målet gällde ett av Datainspektionen meddelat beslut avseende polisens allmänna spaningsregister (ASP) där en av frågorna som domstolen prövade var Polismyndighetens behandling av skyddade personuppgifter i registret. Förvaltningsrättens dom överklagades i denna del av Polismyndigheten. Kammarrätten i Stockholm meddelade inte prövningstillstånd (målnummer 3435-15).

Datainspektionen välkomnar att Polismyndigheten anser att det bör tas fram en generell vägledning för hantering av skyddade personuppgifter inom myndigheten. En sådan vägledning i form av interna riktlinjer eller motsvarande minskar risken för att skyddade personuppgifter inom myndigheten behandlas i strid med gällande regelverk. Mot bakgrund av de vida behörigheterna och med hänsyn till hur skyddade personuppgifter presenteras i OBS-portalen bedömer dock Datainspektionen att det inte är en tillräcklig åtgärd.

Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 2 kap. 11 § polisdatalagen genom

att inte ha någon begränsning av åtkomsten till skyddade personuppgifter i systemet.

Datainspektionen förelägger därför Polismyndigheten att införa en funktion eller på annat sätt säkerställa en begränsning av åtkomsten till skyddade personuppgifter i OBS-portalen så att sådana uppgifter inte framgår av en notis i dess grundläge (föreläggande 3).

3.6 Närmare ändamål och förutsättningar för att göra personuppgifter gemensamt tillgängliga

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 3 kap. 2 och 3 §§ polisdatalagen genom att publicera notiser innehållande personuppgifter där det dels saknas grund för att göra uppgifterna gemensamt tillgängliga eller är oklart på vilken grund uppgifterna görs gemensamt tillgängliga, dels inte tillräckligt tydligt framgår för vilket närmare ändamål uppgifterna behandlas.

Tillämpliga bestämmelser med mera

I 3 kap. polisdatalagen finns särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som görs gemensamt tillgängliga i polisens brottsbekämpande verksamhet. Vilka personuppgifter som får göras gemensamt tillgängliga anges i 3 kap. 2 §. För underrättelseverksamheten gäller att uppgifter får göras gemensamt tillgängliga enligt 3 kap. 2 § första stycket 1 om uppgifterna kan antas ha samband med misstänkt brottslig verksamhet för vilket det är föreskrivet fängelse ett år eller däröver, eller att den misstänkta brottsliga verksamheten sker systematiskt. Att brottslig verksamhet sker systematiskt innebär enligt förarbetena att brottslighet som inte enskilt kvalificerar sig enligt straffskalan ändå kan utgöra grund för att göra uppgifter gemensamt tillgängliga förutsatt att den sker i viss omfattning eller med viss upprepning, exempelvis kurirer som smugglar små mängder narkotika (prop. 2009/10:85 s. 336). Vidare gäller att uppgifter får göras gemensamt tillgängliga enligt 3 kap. 2 § första stycket 2 om uppgifterna behövs för övervakningen av en person som kan antas komma att begå brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver och personen är allvarligt kriminellt belastad eller kan antas utgöra ett hot mot andras personliga säkerhet. Uppgifter som förekommer i ett ärende om utredning eller

beivrande av brott får, oberoende av brottets eller brottens straffskala, göras gemensamt tillgängliga enligt 3 kap. 2 § första stycket 3.

Av 3 kap. 3 § polisdatalagen följer att en uppgift som görs gemensamt tillgänglig ska förses med en särskild upplysning angående för vilket närmare ändamål personuppgifterna behandlas om inte detta framgår på annat sätt. Av förarbetena framgår att det innebär att det ska vara tydligt för vilket slag av brott eller brottslig verksamhet som behandlingen sker. Vidare anges som exempel på när en särskild upplysning normalt inte behövs ett avgränsat underrättelseprojekt om detta har ett tydligt definierat ändamål (prop. 2009/10:85 s. 339).

Utredningen

Av metodhandboken, avsnitt 5.2, framgår såvitt gäller gemensamt tillgängliga uppgifter bland annat att de situationer som främst är aktuella avseende OBS-portalen är 3 kap. 2 § först stycket 1 och 3 polisdatalagen. Den till metodhandboken hörande checklisten är också utformad med detta som utgångspunkt. Listan innehåller frågor i en punktlista för redaktören att ta ställning till före publicering. Någon av de olika punkterna måste kunna besvaras jakande för att uppgifterna ska få göras gemensamt tillgängliga. I metodhandboken, avsnitt 5.3.1, anges angående behovet av särskild upplysning enligt 3 kap. 3 § att det avseende personuppgifter som publiceras i notiser i OBS-portalen normalt framgår av sammanhanget för vilket syfte publiceringen sker och att det endast i undantagsfall är nödvändigt med förtydligande information. Det anges också att det väsentliga är att den som tar del av personuppgifterna vet varför uppgifterna behandlas.

Polismyndigheten har uppgett att notiser med information som syftar till att återkoppla till personalen inte ska publiceras i OBS-portalen. Av metodhandboken, avsnitt 2.3, framgår att det i vissa fall kan vara aktuellt att följa upp en tidigare notis med information om utfall, exempelvis vid identifieringar eller genom att publicera en dom, under förutsättning att det finns ett brottsbekämpande syfte med publiceringen.

Datainspektionen har vid granskningen iakttagit ett flertal notiser som föranlett frågor till Polismyndigheten angående det brottsbekämpande syftet – närmast behovet av att behandla uppgifterna utifrån ändamålet – och angående grunden för att göra uppgifterna gemensamt tillgängliga. I det följande återges några exempel på sådana notiser.

Av notis 9 framgår att en polispatrull åkte till badhuset i XX (stad) där en man försökt att sexuellt ofreda en kvinna i bubbelpoolen. Mannen är enligt notisen identifierad och hans personuppgifter återges med angivande av namn, födelsedatum, adress och så kallat LMA-kortsnummer. Ingen ytterligare information annat än taggning och var den publicerats ges. Polismyndigheten har uppgett att notisen publicerats med stöd av 2 kap. 7 § första stycket 1 och 2 polisdatalagen, det vill säga förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet respektive för att utreda eller beivra brott, och att det i det aktuella fallet utöver den beskrivna brottsanmälan finns ytterligare liknande anmälningar med okända gärningsmän som gjorts vid ungefär samma tidpunkt.

Notis 13 har rubriken "Uppklarat rån i XX" och i notisen beskrivs att en butik på orten har utsatts för ett rån några dagar tidigare. Det framgår att polisen efter tips gjort husrannsakan hemma hos en misstänkt gärningsman med visst resultat och att personen senare anträffats i en annan del av Sverige, varpå han enligt notisen nu är anhållen. Namn, personnummer, adress, K-nummer och en bild på personen återfinns i notisen. Polismyndigheten har uppgett att notisen publicerats med stöd av 2 kap. 7 § 1 och 2 polisdatalagen och att sprida information i ett fall som detta kan syfta dels till att få in kompletterande information till det pågående ärendet, dels att sätta fokus på viss brottslighet vilket kan leda till att fler brott klaras upp.

Notis 14 informerar under rubriken "Narkotikatips XX (en stad)" att det är lukt av narkotika – troligen marijuana, hasch eller spice - i en trappuppgång på en viss adress. Namn, bild och personnummer anges på en person som är boende i en lägenhet på adressen. Av notisen framgår även namn, personnummer och bilder på ytterligare personer som uppges besöka lägenheten samt information om att en av dessa arbetar i en namngiven affär för dagligvaruhandel. Ingen ytterligare information annat än taggning och var den publicerats ges. Polismyndigheten har uppgett att notisen publicerats med stöd av 2 kap. 7 § 1 polisdatalagen och att det handlar om lokalt brottsförebyggande arbete mot narkotikabrottslighet. Beträffande grunden för att göra uppgifterna gemensamt tillgängliga har Polismyndigheten uppgett att det är 3 kap. 2 § första stycket 1. Polismyndigheten har också uppgett att de aktuella personerna tidigare ägnat sig åt narkotikabrottslighet och att det finns uppgifter som tyder på att de alltjämt gör det samt att det misstänks att narkotikabrottsligheten sker systematiskt.

I notis 15 anges att det är mycket "spring" på en viss adress. En person presenteras med namn, personnummer och bild som den som bor på den aktuella adressen. Enligt notisen är det oklart vad springet består i, men det framgår att ett vaktbolag varit där för att lugna ner folk. "Springet" uppges pågå under veckans alla dagar och vid olika tider på dygnet. Det framgår även av notisen att personen i fråga förekommer i belastningsregistret för förargelseväckande beteende, grovt rattfylleri, olovlig körning samt olovlig befattning med sprit. Polismyndigheten har uppgett att notisen publicerats med stöd av 2 kap. 7 § p 1 polisdatalagen samt att grunden för att göra uppgifterna gemensamt tillgängliga är 3 kap. 2 § första stycket 1 samma lag. I detta fall handlade det om det lokalt brottsförebyggande arbete riktat mot ungdomar som befinner sig i en riskzon för att involveras i brottslig verksamhet. Polismyndigheten har uppgett att den misstänkta brottsliga verksamheten innefattar olovlig befattning med sprit.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande

För att Polismyndigheten ska få publicera personuppgifter i OBS-portalen med stöd av polisdatalagen är det som konstaterats en förutsättning att det finns ett konkret behov av att behandla uppgifterna i den brottsbekämpande verksamheten, det vill säga behov utifrån något av de i 2 kap. 7 § angivna ändamålen. Polismyndigheten uttrycker det som att det ska finnas ett brottsbekämpande syfte med de notiser som publiceras. En ytterligare förutsättning för publicering i OBS-portalen är att uppgifterna får göras gemensamt tillgängliga. Eftersom det typiskt sett finns en större risk för intrång i den personliga integriteten när fler personer behandlar personuppgifter är förutsättningarna för när uppgifter får göras gemensamt tillgängliga särskilt reglerade i polisdatalagen. När det gäller underrättelseuppgifter enligt 3 kap. 2 § första stycket 1 polisdatalagen krävs det således att det finns ett samband med misstänkt brottslighet verksamhet som har ett års fängelse eller däröver i straffskalan eller att den misstänkta brottsliga verksamheten sker systematiskt. Det innebär till exempel att sådan misstänkt brottslig verksamhet som består av eget bruk av narkotika eller olovlig körning inte kan utgöra grund för att göra uppgifter gemensamt tillgängliga eftersom det för de aktuella brotten inte är föreskrivet fängelse i ett år eller därutöver, förutsatt att det inte är fråga om viss systematisk brottslighet. Inom ramen för en förundersökning finns enligt 3 kap. 2 § första stycket 3 inte motsvarande krav på kvalificering för att uppgifterna ska få göras gemensamt tillgängliga. Det närmare ändamål för vilket personuppgifter i en notis publiceras i OBS-portalen måste vidare enligt vad

som följer av 3 kap. 3 § framgå antingen av sammanhanget eller av en särskild upplysning. Enligt Datainspektionen innebär polisdatalagens struktur och systematik enligt ovan att Polismyndigheten vid publicering av notiser i OBS-portalen i vissa delar behöver tydliggöra eller komplettera med information för att säkerställa att behandlingen av personuppgifter sker i enlighet med regelverket.

Datainspektionen anser inte att det av notis 9, som gäller ett till synes uppklarat sexuellt ofredande på badhus, framgår vilket behov och ändamål - eller brottsbekämpande syfte - som utgör grund för publiceringen. Såvitt går att utläsa av notisen är en misstänkt gärningsman identifierad och inom ramen för den förmodade förundersökningen torde det därför inte i det här sammanhanget finnas behov av sprida informationen. Polismyndigheten har dock uppgett att det utöver den beskrivna brottsanmälan finns ytterligare liknande anmälningar med okända gärningsmän som gjorts vid ungefär samma tidpunkt och att notisen publicerats för ändamålen förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet och för att utreda eller beivra brott, det vill säga 2 kap. 7 § 1 och 2. Då den i efterhand givna informationen angående ytterligare liknande anmälningar saknas i notisen framgår det enligt Datainspektionen inte tillräckligt tydligt för vilket närmare ändamål personuppgifterna i notisen behandlas. Under sådant förhållande saknas förutsättningar att bedöma om det finns ett konkret behov av att behandla ifrågavarande personuppgifter. I förarbetena uttalas att det särskilt beträffande information som görs tillgänglig utanför det sammanhang som uppgifterna lagligen samlades in för, är viktigt - både av verksamhetsskäl och integritetsskyddsskäl - att det vid informationssökning framgår varför en uppgift behandlas av polisen (prop. 2009/10:85 s. 146).

Motsvarande resonemang gäller för notis 13 som handlar om ett uppklarat rån där Polismyndigheten också har uppgett att notisen publicerats med stöd av 2 kap. 7 § 1 och 2 polisdatalagen och att sprida information i ett fall som detta kan syfta dels till att få in kompletterande information till det pågående ärendet, dels till att sätta fokus på viss brottslighet vilket kan leda till att fler brott klaras upp. Datainspektionen konstaterar att det i OBS-portalen är fråga om behandling av personuppgifter utifrån ett tämligen vitt ändamål. Behovet av att genom en särskild upplysning ange det närmare ändamålet för vilket uppgifterna behandlas framstår mot den bakgrunden som angeläget givet att det inte framgår av sammanhanget i de publicerade notiserna. Enligt Datainspektionen finns det även med beaktande av vad Polismyndigheten har

uppgett i efterhand en otydlighet med den i notis 13 publicerade informationen. Fråga uppkommer till exempel om vilket underrättelsebehov som finns utifrån att det så som Polismyndigheten anger "sätts fokus på viss brottslighet" och om vilka typer av åtgärder eller iakttagelser från dem som tar del av informationen som kan bidra till att det aktuella brottet eller andra likande brott klaras upp. Notis 13 med den information som återgetts ger enligt Datainspektionen mer ett intryck av att ha publicerats som en form av rapportering eller återkoppling. Datainspektionen anser att det i termer av återkoppling huvudsakligen torde finnas behov av uppgifter om utfallet av en husrannsakan och anhållandet för de personer som är direkt involverade i utredningen och att det med den utgångspunkten inte är uppgifter som på det sätt som skett bör publiceras i OBS-portalen. För det fall att syftet med att publicera notisen i stället är att sprida information brett utifrån vissa prioriteringar eller operativa behov bör dessa enligt Datainspektionen framgå på lämpligt sätt för den som tar del av uppgifterna.

Att en redaktör inför publicering i OBS-portalen konstaterar att det finns ett brottsbekämpande syfte med behandlingen av personuppgifter i en viss notis kan inte anses tillräckligt eftersom det innebär att i stort sett alla uppgifter med koppling till brottslig verksamhet av tillräckligt kvalificerat slag skulle kunna publiceras i OBS-portalen. Datainspektionen anser mot den bakgrunden att det i notiserna på ett tydligare sätt – av sammanhanget eller genom en särskild upplysning - ska framgå för vilket närmare ändamål personuppgifter behandlas. Med Polismyndighetens terminologi innebär det nu sagda att det brottsbekämpande syftet ska framgå av uppgifterna i notisen och att det således ska vara tydligt för den som tar del av personuppgifter i OBS-portalen varför personuppgifter i en viss notis behandlas. Enligt Datainspektionen utgör information som tydliggör det närmare ändamålet för vilket personuppgifter behandlas i OBS-portalen också en nödvändig förutsättning för bedömningen av om finns ett konkret behov av att behandla uppgifterna eller inte.

Angående förutsättningarna för att genom publicering av notiser i OBS-portalen göra personuppgifter gemensamt tillgängliga kan konstateras att det, som framgått under avsnitt 3.4, iakttagits exempel på notiser med uppgifter som enligt Datainspektionen inte har samband med brottslighet av tillräckligt allvarligt slag eller på någon annan grund får göras gemensamt tillgängliga med stöd av polisdatalagen (efterlysta personer som inte har samband med brott). Huruvida det finns förutsättningar att publicera de aktuella notiserna i

OBS-portalen på annan rättslig grund än polisdatalagen ankommer i första hand på Polismyndigheten att bedöma. Datainspektionen vill dock i sammanhanget erinra om att metodhandboken i allt väsentligt utgår från polisdatalagen och att det beroende på bedömningen ovan kan finnas anledning att komplettera metodhandboken i aktuellt avseende.

Datainspektionen anser vidare att granskningen har visat på att det i flera fall finns en otydlighet angående på vilken grund i 3 kap. 2 § polisdatalagen som uppgifterna görs gemensamt tillgängliga och det gäller framförallt när det är fråga om uppgifter i underrättelseverksamhet. Av notis 14 framgår att det är fråga om misstänkt narkotikabrottslighet genom informationen om lukt av narkotika i en trappuppgång. Polismyndigheten har uppgett att de aktuella personerna tidigare ägnat sig åt narkotikabrottslighet och att det finns uppgifter som tyder på att de alltså gör det och att grunden för att göra uppgifterna gemensamt tillgängliga således är att det misstänks att brottsligheten sker systematiskt. Datainspektionen konstaterar att de uppgifter som finns i notisen enbart ger stöd för misstanke om att personen eller personerna som pekas ut brukar narkotika – oklart i vilken omfattning - vilket som utgångspunkt utgör ett ringa narkotikabrott. Sambandet med brottslig verksamhet av tillräckligt kvalificerat slag föreligger således inte utifrån den i notisen publicerade informationen. Att Polismyndigheten i efterhand har uppgett att det finns misstankar gällande de personerna som medför att det finns anledning att betrakta den brottsliga verksamheten som systematisk innebär att det i det här fallet i och för sig kan finnas grund för att göra uppgifterna gemensamt tillgängliga. Enligt Datainspektionen bör dock sådana omständigheter som har direkt betydelse för bedömningen enligt 3 kap. 2 § framgå av notisen så att det inte finns utrymme för tvivel angående förutsättningarna för att göra uppgifterna gemensamt tillgängliga.

Av notis 15 går det på motsvarande sätt inte att utläsa vilken brottslig verksamhet som personen kan antas ha samband med då uppgifterna endast gör gällande "spring" under dygnets alla timmar. Det förhållandet att personen förekommer i belastningsregistret för förgelseväckande beteende, grovt rattfylleri, olovlig körning samt olovlig befattning med sprit innebär inte enligt Datainspektionen att man kan dra slutsatsen att den brottsliga verksamheten som antyds i notisen består av olovlig befattning med sprit. Det framgår mot bakgrund härav inte med tillräcklig tydlighet att uppgifterna har samband med sådan typ av brottslig verksamhet som krävs för att de ska få göras gemensamt tillgängliga.

Datainspektionen konstaterar sammanfattningsvis att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 3 kap. 2 och 3 §§ polisdatalagen genom att publicera notiser innehållande personuppgifter där det dels saknas grund för att göra uppgifterna gemensamt tillgängliga eller är oklart på vilken grund uppgifterna görs gemensamt tillgängliga, dels inte tillräckligt tydligt framgår för vilket närmare ändamål uppgifterna behandlas.

Datainspektionen förelägger därför Polismyndigheten att förtydliga sina rutiner eller vidta andra åtgärder så att det säkerställs att det av notiserna på lämpligt sätt framgår på vilken grund personuppgifter görs gemensamt tillgängliga och för vilket närmare ändamål personuppgifter behandlas i OBS-portalen (föreläggande 4).

3.7 Särskild upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 3 kap. 4 § andra stycket polisdatalagen genom att publicera notiser som saknar upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak trots att omständigheterna inte varit sådana att upplysning härom är onödigt.

Tillämpliga bestämmelser med mera

Av 3 kap. 4 § andra stycket polisdatalagen följer att uppgifter om en person som kan antas ha samband med brottslig verksamhet ska förses med en upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak, om inte detta på grund av särskilda omständigheter är onödigt. Bestämmelsen gäller endast vid personuppgiftsbehandling i underrättelseverksamhet. En upplysning behöver enligt förarbetena exempelvis inte lämnas då uppgifter om en viss person hämtas från offentliga register, så som adress- och telefonuppgifter. Det anges också i förarbetena att om det framgår att en uppgift har lämnats av en polisman krävs normalt inte någon värdering av eller upplysning om trovärdigheten. Däremot ska en bedömning av riktigheten i sak alltid göras, eftersom en iakttagelse eller bedömning kan vara osäker oberoende av vem som gör den (prop. 2009/10:85 s. 341).

Utredningen

I metodhandboken, avsnitt 5.3.3, anges kort innebörden av 3 kap. 4 § andra stycket polisdatalagen. Därutöver anges att det som hjälp vid tillämpningen finns en värdering enligt det så kallade 4x4 systemet enligt polisens underrättelsemodell, PUM. Polismyndigheten har uppgett att det är viktigt att källans trovärdighet och informationens sakriktighet på något sätt framgår när en sådan upplysning krävs enligt polisdatalagen och att det handlar lika mycket om verksamhetsnytta och effektivitet som värnande av den personliga integriteten. Polismyndigheten har vidare uppgett att det ligger i sakens natur att en stor del av uppgifterna i OBS-portalerna härrör från polisman, men att det även hanteras uppgifter som lämnats av allmänheten. Även om det vore tydligt att alltid ha den standardiserade 4x4-modellen är detta inte det enda sättet att redogöra för trovärdighet och riktighet.

Vid granskningen har Datainspektionen iakttagit ett antal notiser i vilka uppgifterna inte försetts med en upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

Polismyndigheten har angående tillämpningen av 3 kap. 4 § andra stycket polisdatalagen anfört sammanfattningsvis följande. Det finns en viss otydlighet avseende omfattningen av 3 kap. 4 § andra stycket gällande vilken typ av personuppgifter som avses i första meningen. Polismyndigheten menar att det som avses endast är uppgifter som direkt eller indirekt pekar ut att en viss person kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva sådan brottslig verksamhet som avses i 3 kap. 2 § första stycket 1. Andra personuppgifter, exempelvis nytt telefonnummer eller en ny vistelseadress, behöver inte i sig försees med uppgift om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak. Stödet för denna tolkning återfinns i lagstiftarens intention som kommer till uttryck i prop. 2009/10:85 s. 145-152 samt genom en kort analys av ordalydelsen i det aktuella styckets andra mening: "Det samma gäller uppgifter om personer som avses i 2 § första stycket 2". I de fall trovärdighets- och riktighetsbedömning ska göras finns undantag, dels vad gäller uppgifter som kommer från polisman, dels uppgifter från officiella register eller liknande. Det innebär att det är långt ifrån i samtliga fall som det i en notis behöver finnas en upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak. Polismyndigheten avser att utreda om det finns ett sätt att förändra utformningen av systemgränssnittet så att det vid publicering blir enklare att tillföra en standardiserad trovärdighets- och riktighetsbedömning.

I det följande återges exempel på notiser som inte försetts med särskild upplysning i nu aktuellt avseende samt vad Polismyndigheten har anfört som svar på Datainspektionens frågor kring dessa notiser. Av notis 29 framgår att det har inkommit uppgifter att två ungdomar missbrukar narkotika. I notisen finns uppgifter om namn, personnummer, adress, och bild samt uppgift om var ungdomarna går i skola respektive arbetar. Uppgift om vem de får sin narkotika ifrån anges också. Polismyndigheten har angående notisen anfört att redaktören i det aktuella fallet förklarat att uppgiftslämnaren är en polis och att detta borde framgå tydligt av notisen. På motsvarande sätt anges i notis 30 att "XX för närvarande har god tillgång både till amfetamin och hasch". I notisen beskrivs hur personen i fråga, som anges med namn, personnummer, adress och bild, går till väga vid försäljning samt vem han bor tillsammans med. Polismyndigheten har anfört att notisen borde ha en trovärdighets- och sakriktighetsbedömning. Polismyndigheten har avseende de två här exemplifierade notiserna uppgett att de båda innehåller uppgifter som direkt eller indirekt pekar ut att personerna kan komma att utöva sådan brottslig verksamhet som avses i 3 kap. 2 § första stycket 1.

Notis 16 innehåller uppgift om att personen xx, angiven med namn, personnummer och bild har varit synlig i viss stad tillsammans med en namngiven kvinna som bor på viss adress. Det framgår av notisen att det är oklart om xx bor med kvinnan och hennes lilla barn. Notisen är taggad med bland annat "droger", "narkotika", "stöld" och "våld". Polismyndigheten har i det här fallet anfört att det i notisen endast finns andra uppgifter än sådana som direkt eller indirekt pekar ut att en viss person kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva sådan brottslig verksamhet som avses i 3 kap. 2 § första stycket 1. Polismyndigheten har vidare anfört att sådana uppgifter som anges i notisen, det vill säga en ny vistelseadress, inte behöver föras med uppgift om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande

Polismyndigheten har anfört att det finns en oklarhet angående vilka personuppgifter som omfattas av bestämmelsen i 3 kap. 4 § andra stycket polisdatalagen. Polismyndighetens tolkning innebär att andra personuppgifter än sådana som direkt eller indirekt pekar ut att en viss person kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva sådan brottslig verksamhet som avses i 3 kap. 2 § första stycket 1 inte behöver föras med uppgift om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

Som exempel på andra personuppgifter anges ett nytt telefonnummer eller uppgift om en ny vistelseadress.

Datainspektionen konstaterar att det som framgått anges i förarbetena att uppgiften om exempelvis ett nytt telefonnummer inte behöver förses med en särskild upplysning om uppgiften hämtats från offentliga register eller motsvarande. I övrigt anser Datainspektionen att det saknas stöd i förarbetena för Polismyndighetens tolkning som innebär en uppdelning på olika personuppgifter beroende på det sammanhang som uppgifterna förekommer i. Enligt Datainspektionen ska bestämmelsen i 3 kap. 4 § andra stycket polisdatalagen läsas så att den avser personuppgifter - oavsett vilka dessa är - som är att hänföra till sådana personer som träffas av bestämmelsen. Det innebär personer som kan antas ha samband med misstänkt brottslig verksamhet av visst slag och personer som övervakas. Datainspektionen anser att exempelvis uppgifter som lämnas i polisens underrättelseverksamhet om att en person som är misstänkt för brottslig verksamhet uppehåller sig på vissa adresser, umgås med vissa personer eller disponerar vissa fordon inte ur ett integritetsperspektiv är uppgifter som är av "neutral karaktär" (jmf. prop. 2009/10:85 s. 151). Enligt Datainspektionen framstår det tvärtom som angeläget att den som får del av personuppgifter av angivet slag genom en upplysning eller av sammanhanget kan bilda sig en uppfattning om hur tillförlitlig uppgiften är och vem som har lämnat den.

I sammanhanget konstateras att principen om att uppgifter ska förses med tilläggsinformation enligt vad som anges i 3 kap. 4 § andra stycket infördes i samband med den nuvarande polisdatalagen. Av lagens förarbeten framgår att dåvarande Rikspolisstyrelsen vid remissbehandlingen framförde att tilläggsinformation endast skulle behöva lämnas "så långt detta är möjligt". Dåvarande Rikspolisstyrelsen anförde också att det förekommer att polisen får del av information som inte har åsatts en värdering, till exempel uppgifter från andra än polisiära källor eller uppgifter från utländska brottsbekämpande myndigheter. Regeringen ansåg dock att det bör krävas mer än att upplysning lämnas så långt som detta är möjligt eftersom en sådan formulering kan uppfattas som en möjlighet att efter en diskretionär bedömning avstå från att lämna upplysningar. Regeringen uttalade vidare att regleringen bör vara så tydlig som möjligt med hänsyn till skyddet för den personliga integriteten (prop. 2009/10:85 s. 151). Utifrån de återgivna förarbetsuttalandena framstår Polismyndighetens tolkningen som tveksam. Enligt Datainspektionen finns

det inte heller stöd för tolkningen i ordalydelsen i 3 kap. 4 § andra stycket polisdatalagen.

Det noteras att Polismyndigheten avseende vissa notiser, exempelvis notis 29 och 30, delar bedömningen att notiserna borde ha försetts med uppgift om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak samt att myndigheten anser att det finns ett behov av att förändra utformningen av systemgränssnittet för att enklare kunna göra en trovärdighets- och riktighetsbedömning.

Sammanfattningsvis konstaterar Datainspektionen att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 3 kap. 4 § andra stycket polisdatalagen genom att publicera notiser innehållande personuppgifter som saknar upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak trots att omständigheterna inte varit sådana att upplysning härom är onödigt.

Datainspektionen förelägger därför Polismyndigheten att förtydliga sina rutiner eller vidta andra åtgärder så att det säkerställs att personuppgifter som behandlas i OBS-portalen förses med upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak om det inte på grund av särskilda omständigheter är onödigt (föreläggande 5).

3.8 Känsliga personuppgifter

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten kan komma att behandla personuppgifter i OBS-portalen i strid med 2 kap. 10 § polisdatalagen genom att inte ha tillräckligt tydliga rutiner för när och under vilka förutsättningar känsliga personuppgifter får behandlas.

Tillämpliga bestämmelser med mera

Behandlingen av känsliga personuppgifter regleras i 2 kap. 10 § polisdatalagen. Av bestämmelsens första stycke följer att uppgifter om en person inte får behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv. I bestämmelsens andra stycke anges att om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket när det är

absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Av förarbetena till polisdatalagen framgår att det med hänsyn till den restriktivitet som ligger i begreppet absolut nödvändigt följer att behovet av att göra sådana kompletteringar måste prövas noga i det enskilda ärendet (prop. 2009/10:85 s. 325).

Utredningen

I metodhandboken, avsnitt 2.5 och 5.2.3, anges vad som avses med känsliga personuppgifter. Det anges också att om att personuppgifter behandlas på annan grund får de kompletteras med känsliga personuppgifter när det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. I metodhandbokens exempellista rörande vissa begränsningar för publicering i OBS-portalen finns två exempel som rör känsliga personuppgifter.

Polismyndigheten har uppgett att det ges information om förutsättningarna för att behandla känsliga personuppgifter på de generella utbildningarna inom polisen. Det finns dock ingen särskild vägledning eller exempelsamling avseende situationer då en registrering av känsliga personuppgifter i OBS-portalen typiskt sett får ske. Polismyndigheten har på fråga från Datainspektionen angett exempel på sådana möjliga situationer och då uppgett modusspecifika yttranden från en misstänkt gärningsman eller hälsouppgifter som är relevanta i samband med ingripandesituationer. Polismyndigheten har vidare uppgett att det internt har förts en diskussion om att införa någon form av särskilt förfarande för prövningen i samband med registrering av känsliga personuppgifter.

Datainspektionen påträffade vid inspektionen förhållandevis få registreringar av känsliga personuppgifter i OBS-portalen. Samtliga registreringar som påträffades blev föremål för vidare granskning.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande

De registreringar av känsliga personuppgifter som granskades av Datainspektionen bedömdes i samtliga fall uppfylla kravet på absolut nödvändighet och också i övrigt vara förenliga med bestämmelsen i 2 kap. 10 § polisdatalagen. Datainspektionen konstaterar därför att det inom ramen för granskningen inte har framkommit något som tyder på att Polismyndighetens behandlar känsliga personuppgifter i OBS-portalen i strid med 2 kap. 10 §.

I ett så omfattande verksamhetssystem som OBS-portalen är det enligt Datainspektionen särskilt viktigt att det finns tydliga rutiner och instruktioner i syfte att minska riskerna för en otillåten behandling av känsliga personuppgifter. Den omständigheten att OBS-portalen är ett system som både innehåller stora mängder mycket integritetskänslig information och har många användare medför enligt Datainspektionen att användarna behöver stöd och tydliga rutiner för att kunna hantera särskilt integritetskänsliga behandlingar så som registrering av känsliga personuppgifter. Datainspektionen anser inte att metodhandboken i dess nuvarande utformning tillräckligt tydligt exemplifierar vad som utgör en känslig personuppgift eller tillräckligt tydligt vägleder avseende när sådana uppgifter får behandlas. Ett sätt att tydliggöra regelverket för användarna skulle kunna vara att utöka exempelsamlingen i metodhandboken med fler situationer då det enligt Polismyndigheten kan anses absolut nödvändigt att registrera känsliga personuppgifter och också i lämpligt sammanhang ge konkreta exempel på ord som skulle kunna utgöra känsliga personuppgifter. För att ytterligare minska risken för behandlingar i strid med polisdatalagen anser Datainspektionen att det härutöver ska finnas rutiner och vägledning för den nödvändighetsprövning som ska ske inför registrering av känsliga personuppgifter.

Datainspektionen konstaterar sammanfattningsvis och mot bakgrund av vad som ovan anförts att Polismyndigheten kan komma att behandla personuppgifter i strid med 2 kap. 10 § polisdatalagen genom att inte ha tillräckligt tydliga rutiner för när och under vilka förutsättningar känsliga personuppgifter får behandlas i OBS-portalen.

Datainspektionen förelägger därför Polismyndigheten att förtydliga sina rutiner avseende när och under vilka förutsättningar känsliga personuppgifter får behandlas i OBS-portalen (föreläggande 6).

3.8.1 Förbudet mot att söka på känsliga personuppgifter

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten kan komma att behandla känsliga personuppgifter i OBS-portalen i strid med 3 kap. 5 § polisdatalagen genom att inte ha tekniska spärrar eller motsvarande funktion som omöjliggör sökningar på känsliga personuppgifter i systemet.

Tillämpliga bestämmelser med mera

Av 3 kap. 5 § polisdatalagen följer ett absolut förbud mot att söka på känsliga personuppgifter. Förbudet gäller endast sådana personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga enligt 3 kap. samma lag. Förbudet mot sökningar på känsliga personuppgifter syftar till att undvika att kartläggning ska kunna ske av till exempel personer med viss politisk ståndpunkt eller religiös inriktning (prop. 2009/10:85 s. 155).

Utredningen

Av utredningen framgår att det inte finns några tekniska begränsningar för sökningar på känsliga personuppgifter i OBS-portalen. I samband med inloggning i systemet informeras användaren genom en varningsruta om det sökförbud avseende känsliga personuppgifter som följer av 3 kap. 5 § polisdatalagen. Av metodhandboken, avsnitt 5.2.3, framgår gällande sökförbudet att alla sökningar loggas och att det således i efterhand går att kontrollera vad användaren har sökt på. Polismyndigheten har på särskild fråga uppgett att det inte finns några planer på att införa en teknisk lösning i OBS-portalen som omöjliggör sökning på känsliga personuppgifter.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande

Känsliga personuppgifter behandlas i OBS-portalen i varierande omfattning. Eftersom det i systemet finns möjlighet för ett mycket stort antal användare att göra fritextsökningar finns det härigenom också möjlighet för samtliga dessa användare att söka på känsliga personuppgifter. Ur ett integritetsperspektiv inger det betänkligheter. Datainspektionen har i samrådsyttrande till dåvarande Rikspolisstyrelsen angående OBS-portalen gett uttryck för uppfattningen att sökverktyget i OBS-portalen bör förses med en teknisk spärr eller motsvarande som omöjliggör sökningar i strid med förbudet i 3 kap. 5 § polisdatalagen (diarienummer 1741-2012). Olika alternativ för hur sådana begränsningar skulle kunna utformas presenterades i samrådsyttrandet. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN) har i ett uttalande avseende uppföljning av samråd avseende OBS-portalen uppmanat Polismyndigheten att införa tekniska begränsningar för sökningar på känsliga personuppgifter i systemet (diarienummer 2096-2014).

Datainspektionen anser alltså och i enlighet med vad som tidigare framförts att man i ett så omfattande system som OBS-portalen bör sträva efter att ge användarna systemtekniskt stöd vid behandling av personuppgifter. Det innebär att OBS-portalen så långt det är möjligt och

rimligt bör ha tekniska funktioner eller begränsningar som säkerställer att personuppgifter hanteras på ett sådant sätt att kraven i polisdatalagen tillgodoses. Denna uppfattning gör sig särskilt gällande när det handlar om ett absolut förbud i polisdatalagen och då behandlingar i strid med förbudet kan få stora konsekvenser för den personliga integriteten. Den varningsruta som visas för användarna i samband med inloggning i OBS-portalen är ett sätt att förhindra att sökningar på känsliga personuppgifter sker i strid med sökförbudet. Det är dock enligt Datainspektionen tveksamt om den praktiska betydelsen och innebörden av varningsrutan står klart för de drygt 22 000 behöriga användarna i systemet. Det är dessutom i ett större perspektiv tveksamt om ansvaret för efterlevnad av förbudet mot att söka på känsliga personuppgifter i så stor utsträckning ska ligga på den enskilde användaren.

Det skulle kunna hävdas att ställningstagandet att inte införa en teknisk funktion som förhindrar sökningar på känsliga personuppgifter i ett verksamhetssystem som tillåter fritextsökningar utgör en inneboende brist i förhållande till ett absolut förbud som rör särskilt känsliga behandlingar. Datainspektionen konstaterar därför att avsaknaden av tekniska spärrar eller motsvarande funktion som förhindrar sökningar på känsliga personuppgifter i OBS-portalens innebär att det finns en risk för att behandlingar kan komma att ske i strid med 3 kap. 5 § polisdatalagen.

Vid en sammantagen bedömning och med beaktande av att det inte inom ramen för tillsynsärendet har framkommit att Polismyndigheten behandlar känsliga personuppgifter i strid med 3 kap. 5 § polisdatalagen anser Datainspektionen dock att det i nuläget är tillräckligt att rekommendera Polismyndigheten att införa tekniska spärrar eller motsvarande funktion som omöjliggör sökningar på känsliga personuppgifter i OBS-portalen (rekommendation 1).

3.8.2 Loggning och logguppföljning avseende förbudet mot att söka på känsliga personuppgifter

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 31 § personuppgiftslagen jämförd med 2 kap. 2 § polisdatalagen genom att inte genomföra regelbundna logguppföljningar avseende sökningar på känsliga personuppgifter.

Tillämpliga bestämmelser med mera

Enligt 31 § personuppgiftslagen, som i Polismyndighetens brottsbekämpande verksamhet tillämpas med stöd av 2 kap. 2 § polisdatalagen, ska den personuppgiftsansvarige vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna ska åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av de tekniska möjligheter som finns, vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna, de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna och hur pass känsliga de behandlade personuppgifterna är.

I Rikspolisstyrelsens föreskrifter om säkerhet vid polisens informationsbehandling med stöd av IT (RPSFS 2009:4, FAP 174-1) finns bestämmelser om bland annat behörighetskontroll och loggning i polisens IT-system. Av 9 kap. 11 § i föreskrifterna följer att loggning ska ske av varje åtkomst till och aktiviteter i it-system som är avsedda för behandling av särskilt skyddsvärda uppgifter. Användaraktiviteter som kan tolkas som försök till intrång eller brott mot behörighetsreglerna ska enligt bestämmelsen registreras i logg och kunna generera larm. Som särskilt skyddsvärda uppgifter anges i föreskrifterna bland annat känsliga personuppgifter enligt 2 kap. 1 §. Enligt 9 kap. 15 § ska myndigheten se till att loggar följs upp och vid behov analyseras.

Utredningen

Av utredningen i ärendet framgår att alla sökningar i OBS-portalen loggas i den centrala säkerhetsloggen (CSL). Användarna informeras om detta genom den varningsruta angående sökförbudet i 3 kap. 5 § polisdatalagen som visas i samband med inloggning i OBS-portalen. Det har i ärendet inte framkommit att någon regelbunden kontroll av loggarna som genereras av OBS-portalen sker hos Polismyndigheten. Polismyndigheten har däremot uppgett att det i den nya Polismyndighetens regi har genomförts en första logguppföljning avseende känsliga personuppgifter i OBS-portalen. Vidare har Polismyndigheten uppgett att uppföljningen kan ses om en "pilot" som skedde i nära anslutning till SIN:s ärende om uppföljning av samråd (diarienummer 2096-2014, se ovan). Enligt Polismyndigheten framkom det vid logguppföljningen inte några indikationer på att obehöriga sökningar med hjälp av känsliga personuppgifter hade utförts.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande

Datainspektionen anser att ett grundläggande säkerhetskrav vid behandling av personuppgifter är att genom loggar få spårbarhet, kunna identifiera ändringar och upptäcka otillåten tillgång till personuppgifterna. Loggar bör ange till exempel läsning, ändring, utplåning eller kopiering av personuppgifter samt ska följas upp och skyddas mot otillåtna ändringar. För att få en förebyggande effekt ska användarna informeras om att loggar följs upp regelbundet. Vid behandling av känsliga personuppgifter ställs mer omfattande krav på kontroll och uppföljning av loggar.

I ett system som OBS-portalen med ett stort antal behöriga användare och i avsaknad av tekniska spärrar eller annan funktion som syftar till att förhindra sökningar på känsliga personuppgifter är det av stor vikt att Polismyndigheten genomför täta och regelbundna logguppföljningar för att kontrollera användarnas sökningar på känsliga personuppgifter. Datainspektionen anser som framgått ovan, avsnitt 3.8.1, att det utifrån ett integritetsperspektiv är att föredra att systemet innehåller tekniska begränsningar som i sig omöjliggör otillåten behandling av personuppgifter. Då den funktionen saknas i OBS-portalens nuvarande utformning utgör regelbunden logguppföljning avseende sökningar på känsliga personuppgifter en central del för att säkerställa integritetsskyddet. Att sådan loggning och logguppföljning ska ske och särskilt avseende känsliga personuppgifter följer också av Polismyndighetens interna föreskrifter, FAP 174-1. Mot bakgrund av att Polismyndigheten vid tidpunkten för inspektionen inte genomförde regelbundna logguppföljningar avseende sökningar på känsliga personuppgifter konstaterar Datainspektionen att Polismyndigheten behandlar personuppgifter i OBS-portalen i strid med 31 § personuppgiftslagen jämförd med 2 kap. 2 § polisdatlagen.

Datainspektionen anser att det är positivt att Polismyndigheten vid tidpunkten för inspektionen genomfört en första logguppföljning avseende sökningar på känsliga personuppgifter. Inspektionen förutsätter att Polismyndigheten framgent genomför regelbundna logguppföljningar avseende sökningar på känsliga personuppgifter i OBS-portalen (förutsättande 1, punkt 7 i beslutet).

3.9 Publiceringstider och registervård

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen konstaterar att Polismyndigheten kan komma att behandla personuppgifter i OBS-portalen strid med 9 § e, f och g personuppgiftslagen jämförda med 2 kap. 2 § polisdatalagen genom att inte ha tydliga rutiner för beslut om publiceringstid och för vad som gäller avseende registervårdande åtgärder under publiceringstiden.

Tillämpliga bestämmelser med mera

Bestämmelser om bevarande och gallring finns bland annat i 3 kap. 10-12 och 14 §§ polisdatalagen. Bevarandet av uppgifter i förundersökningar och andra utredningar regleras i 3 kap. 11 § vilken anger en generell bevarandefrist om fem år. Uppgifter som behandlas i underrättelseverksamhet regleras i stället genom bestämda gallringsfrister som utgör en absolut bortre gräns. Gallringsfristerna utgår bland annat från för vilket närmare ändamål uppgifterna behandlas. I 3 kap. 14 § anges exempelvis att gallringen av uppgifter som kan antas ha samband med sådan brottslig verksamhet som anges i 3 kap. 2 § första stycket 1 ska ske senast tre eller fem år - beroende på brottslighetens allvarlighet - efter utgången av det kalenderår då registreringen gjordes.

Av de grundläggande bestämmelserna i 9 § e, f och g personuppgiftslagen, som i polisens brottsbekämpande verksamhet tillämpas med stöd av 2 kap. 2 § polisdatalagen, följer att de personuppgifter som behandlas ska vara adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen, att inte fler uppgifter än vad som är nödvändigt får behandlas samt att de uppgifter som behandlas ska vara riktiga och om det är nödvändigt aktuella.

Utredningen

Av utredningen framgår att det i OBS-portalen finns en automatisk avpublicerings- respektive gallringsfunktion med förutbestämda tidsangivelser, defaultvärden, som kan ändras manuellt av redaktörerna i samband med publicering. I metodhandboken, avsnitt 2.12 och 5.5, anges vad som gäller för gallring och publicering. Där framgår bland annat så kallade ledtider eller defaultvärden som innebär att notiser avpubliceras inom 14-30 dagar och gallras inom en till tre månader. Avpublicerat material är sökbart för redaktörerna under viss tid men inte för läsarna. OBS-portalen har inget arkiv. Redaktörerna har möjlighet att ändra defaultvärdena för enskilda

notiser och på så sätt bestämma att informationen ska finnas kvar i systemet under en längre tidsperiod. Redaktörerna har också möjlighet att då det bedöms väsentligt återpublicera en notis, det vill säga förlänga publiceringstiden. Det understryks i metodhandboken att notiser aldrig får ligga kvar i OBS-portalen längre än vad polisdatalagen och polisdataförordningen medger. Som tumregel uppmanas redaktörerna att alltid kontrollera mot regelverket om en notis varit publicerad mer än två månader. Det anges vidare att redaktörerna har ett ansvar för att kontinuerligt pröva om en notis ska tas bort tidigare än defaultvärdena. Som exempel anges i metodhandboken situationen att en efterlysning av en brottsmisstänkt person normalt inte behöver vara kvar efter det att personen gripits av polis.

Polismyndigheten har uppgett att den information som publiceras i OBS-portalen, särskilt KUTsam och OBSinfo, är av nyhetskaraktär och att det därför ligger i verksamhetens intresse att säkerställa att den publicerade informationen är riktig och relevant. Redaktörerna ska alltid göra erforderliga kontroller innan en återpublicering. Polismyndigheten har vidare uppgett att felaktiga uppgifter kan finnas registrerade i OBS-portalen i upp till två veckor, motsvarande den satta defaulttiden, exempelvis om en efterlyst person grips kort tid efter publiceringen. Polismyndigheten har uppgett att det utgör en godtagbar felmarginal mot bakgrund av de generösa bevarande- och gallringsfrister som finns i 3 kap. polisdatalagen.

Datainspektionen har vid granskningen iakttagit ett antal notiser som varit publicerade eller kommer att vara publicerade betydligt längre än vad som följer av defaultvärdena. Det rör sig bland annat om notiser som utgör sammanställningar eller information om så kallade livsstilskriminella eller andra fokuspersoner och notiser som består av information och uppdateringar avseende enskilda sådana personer, exempelvis notis 1 och notis 24. Det har också iakttagits mer "vanliga" notiser som vid publicering fått en i förhållande till defaulttiden längre publiceringstid, exempelvis notis 9.

Polismyndigheten har på särskild fråga angående vad som avgör vilken publiceringstid som sätts i det enskilda fallet och vilka rutiner som finns för beslut om återpublicering uppgett sammanfattningsvis följande. Grundregeln är att uppgifter ska publiceras under de ledtider som anges, men att möjligheten att sätta en längre publiceringstid eller att efter viss tid förlänga publiceringstiden finns som en följd av verksamhetsbehoven. Redaktörerna

har uppgett att omständigheterna i de enskilda fallen påverkar bedömningen av publiceringstidens längd, exempelvis behovet av att få in ytterligare underrättelseinformation. Även praktiska förhållanden som semestrar kan påverka publiceringstiden om än marginellt. I de fall det är fråga om notiser med sammanställningar av exempelvis livsstilskriminella ligger det i sakens natur att ny information behöver tillföras och tas bort efter hand, alltmedan vissa grundläggande uppgifter om personen består.

Polismyndigheten har uppgett på frågor om enskilda notiser att det i vissa fall regionalt finns rutiner för bedömningar av varje person och notis, exempelvis en gång i veckan, och i andra fall uppges informationen mer generellt uppdateras löpande. Angående notis 24 som innehåller beskrivningar som aktuell status och månadens senaste information om en person klassad som livsstilsskriminell har Polismyndigheten uppgett att även om grundartikeln har varit publicerad en längre tid så har informationen i artikeln löpande reviderats och uppdaterats för att bibehålla aktualitet. Av notisen framgår i aktuellt avseende utifrån vad Datainspektionen kan utläsa att den publicerats den 27 maj 2014 och uppdaterats den 19 januari respektive 18 februari 2015, det vill säga 8 respektive 9 månader efter publicering. Den senaste uppdateringen har föranletts av en dom genom vilken personen i fråga dömts till tio månaders fängelse.

Polismyndigheten har uppgett att det mot bakgrund av vad som framkommit finns behov av enhetliga rutiner för hur uppgifter hålls aktuella i OBS-portalen och också behov av rutiner som säkerställer enhetliga bedömningar av i vilka fall längre publiceringstider kan sättas.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande

Datainspektionen konstaterar att det inom ramen för granskningen inte har iakttagits notiser i OBS-portalen som publicerats i strid med de bevarande- och gallringsfrister som anges i polisdatalagen. Det finns dock enligt Datainspektionen integritetsrisker när stora uppgiftsmängder behandlas eftersom uppgifterna snabbt kan bli inaktuella eller förutsättningarna ändras utan att det på erforderligt sätt återspeglas i systemet. Att uppgifter eller förutsättningar snabbt ändras torde gälla särskilt för uppgifter som behandlas inom polisens brottsbekämpande verksamhet.

Datainspektionen anser att de grundläggande bestämmelserna i 9 § personuppgiftslagen medför både ett ansvar och en skyldighet för

Polismyndigheten att över tiden och på lämpligt sätt kontrollera och följa upp de uppgifter som publiceras i OBS-portalen. För att tydliggöra detta kan två exempel från granskningen nämnas. I det ena fallet, notis 9, finns angivet att en misstänkt gärningsman identifierats. Om det under publiceringstiden – i det aktuella fallet 25 februari 2015 till 11 april 2015 - visar sig vara fel misstänkt eller förundersökningen av någon anledning läggs ned och detta inte medför att notisen bedöms på nytt kommer uppgifterna att vara publicerade i strid med de grundläggande bestämmelserna i 9 §. Även om den i notisen valda publiceringstiden i sig inte är anmärkningsvärt lång – sex veckor – kan det ändå konstateras att det i fall som i exemplet redan från början är fråga om en tidsperiod som går utöver den av Polismyndigheten anförda godtagbara felmarginalen om två veckor. Samma sak gäller för notis 24 där det bland annat framgår att personen genom dom den 18 februari 2015, drygt en månad innan inspektionstillfället, har dömts till tio månaders fängelse och är kvar i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot honom.

Den ovan nämnda notis 24 utgör vidare ett exempel på en notis som har fått en betydligt längre publiceringstid än den angivna leddtiden. Notisen som innehåller samlad information om en person klassad som livsstilskriminell är ett av flera exempel på olika varianter av sammanställningar av information om olika fokuspersoner eller livsstilskriminella. Genom att använda OBS-portalen på det här sättet skapas, när det gäller kartläggningen av brottsaktiva eller livsstilskriminella, en behandling som liknar en så kallad särskild undersökning enligt gamla polisdatalagen (1998:622) eller en uppgiftssamling. En ur ett integritetsperspektiv väsentlig skillnad är dock att uppgifterna är åtkomliga inte bara för ett fåtal, utan för över 22 000 anställda med varierande arbetsuppgifter och geografisk placering. Notiser av det slag som påträffats med långa publiceringstider som uppdateras vid behov är inte heller enligt Datainspektionen sådana notiser som enligt den ursprungliga tanken varit ämnade för OBS-portalen.

Polismyndigheten har angående publiceringstiderna uppgett att de i sammanhanget korta publiceringstiderna tillsammans med det faktum att det finns ett verksamhetsbehov av att de uppgifter som finns i OBS-portalen är aktuella och relevanta medför att en felmarginal på två veckor – utifrån ett defaultvärde på motsvarande tid – får anses godtagbart. Mot bakgrund av att det vid granskningen har påträffats ett flertal notiser med uppgifter som varit publicerade avsevärt längre än det angivna defaultvärdet och då det inte heller finns några tydliga instruktioner eller rutiner för redaktörerna angående deras

bedömningar och ansvar i de olika delarna anser emellertid Datainspektionen att den nuvarande hanteringen kan komma att innebära en risk för behandlingar i strid med regelverket. Bedömningen förstärks av att det i enlighet med vad som framkommit i ärendet har utvecklats regionala rutiner och således inte finns någon enhetlig praktisk hantering av dessa frågor. Det noteras att Polismyndigheten i allt väsentligt tycks dela denna bedömning.

Datainspektionen konstaterar sammanfattningsvis och mot bakgrund av vad som ovan anförts att Polismyndigheten kan komma att behandla personuppgifter i strid med 9 § e, f och g personuppgiftslagen jämförda med 2 kap. 2 § polisdatalagen genom att inte ha tydliga rutiner för beslut om publiceringstid och för vad som gäller avseende registervårdande åtgärder under den angivna publiceringstiden.

Datainspektionen förelägger därför Polismyndigheten att införa tydligare rutiner eller vidta andra åtgärder i syfte att skapa enhetlighet för beslut om publiceringstid och för redaktörernas ansvar för uppföljning och kontroll av publicerade notiser i OBS-portalen (föreläggande 8).

3.10 Behandling av personuppgifter avseende personer under 15 år i OBS-portalen

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen anser att Polismyndigheten vid behandling av personuppgifter i OBS-portalen avseende personer under 15 år bör iaktta restriktivitet och särskilt beakta att det är fråga om unga personer vid tillämpning av de i polisdatalagen centrala integritetsbestämmelserna.

Utredningen

I metodhandboken, avsnitt 5.2.4, anges att stor försiktighet måste tillämpas vid en eventuell publicering på OBS-portalen avseende personer under 15 år. I metodhandbokens checklista anges vidare att det krävs väldigt starka skäl för att publicera uppgifter om personer under 15 år i OBS-portalen.

Polismyndigheten har uppgett som ett förtydligande gällande skrivningarna i metodhandboken att det endast gäller när någon under 15 år pekas ut som misstänkt för brott eller misstänkt brottslig verksamhet.

Vid inspektionen påträffades notiser om personer som vid tidpunkten för publicering ännu inte fyllt 15 år och där dessa på olika sätt uppgavs vara

brottsaktiva. Exempelvis innehöll en av dessa notiser, notis 21, information om att ett flertal skolungdomar på en viss skola, angivna med namn, personnummer och adress, är på väg in i brottslighet. Enligt vad som framgår av notisen förekommer ungdomarna gällande skadegörelse bland annat på skolan, men även för snatterier i stans butiker. Polismyndigheten har angående notisen anfört att det inkommit uppgifter om olika ungdomskonstellationer på den aktuella skolan och att ungdomarna har brottsdebuterat i väldigt unga år. Vidare uppges att rör det sig om så pass grov brottslighet som bilbränder. Som ett led i den brottsbekämpande verksamheten och det lokalt brottsförebyggande arbetet för att bryta ungdomars kriminalitet har det bedömts föreligga så pass starka skäl att publicering skulle genomföras trots att några av personerna var under 15 år.

En annan notis, notis 22, har rubriken "Särskilda insatser, ungdom i XX". I notisen finns en bifogad fil som nås via länk med information om vilka ungdomar i området som ungdomsgruppen särskilt riktar in sig på. En av dessa ungdomar vars brottshistorik presenteras tillsammans med bild, namn, adress och uppgift om bland annat nuvarande skola var vid tidpunkten för publiceringen 13 år gammal, vilket anges särskilt i notisen. Det noterades att publiceringstiden för notisen angetts till drygt ett år. Polismyndigheten har avseende notisen uppgett att det gjorts noggranna överväganden gällande huruvida uppgifterna ska publiceras och att det har bedömts föreligga väldigt starka skäl mot bakgrund av att personen i mycket låg ålder håller på med kriminell verksamhet. Det är därför är viktigt att ungdomsgruppen får information om denna fokusperson. Angående den angivna publiceringstiden har Polismyndigheten uppgett att en persons ålder generellt inte påverkar publiceringstiden och att bevarandetiden ligger inom de ramar som polisdatalagen ger.

Skälen för Datainspektionens bedömning är följande

Det finns inget förbud mot eller i övrigt några särskilda bestämmelser i polisdatalagen som gäller behandling av personuppgifter avseende personer under 15 år. I ett tillsynsärende mot dåvarande Polismyndigheten i Dalarna har Datainspektionen dock uttalat att det inom ramen för polisens kriminalunderrättelseverksamhet finns ett begränsat utrymme för att registrera uppgifter om personer under 15 år med hänsyn till de särskilda regler som gäller för unga lagöverträdare (diarienummer 1399-2011).

Datainspektionen anser i likhet med Polismyndigheten att stor restriktivitet bör iakttas vid behandling av personuppgifter i OBS-portalen avseende ungdomar, och i synnerhet om personen är under 15 år. I detta ligger att Polismyndigheten i varje enskilt fall noga bör pröva om en publicering av de aktuella uppgifterna utgör en rimlig avvägning mellan effektivitet och integritet. Enligt Datainspektionen bör det vid en eventuell publicering särskilt vägas in att det är fråga om unga personer vid tillämpning av de i polisdatalagen centrala integritetsbestämmelserna. Exempelvis bör frågan om behov av och åtkomst till uppgifterna begränsas i ännu större utsträckning när det rör sig om uppgifter om unga personer. En utgångspunkt i sammanhanget bör också vara att ju mindre allvarliga brott eller brottslig verksamhet som det är fråga om, desto mindre torde behovet av att publicera uppgifterna vara. Även om en viktig del av polisens brottsförebyggande arbete utgörs av att identifiera ungdomar på väg in i brottslighet är det enligt Datainspektionen tveksamt om det utifrån Polismyndighetens egen skrivning i metodhandboken kan anses föreligga väldigt starka skäl att på det sätt som skett exempelvis publicera en notis som innehåller uppgifter om förhållandevis lindriga brott så som skadegörelse och snatterier. Frågan om hur lång publiceringstid en notis ska ha - och därmed vara sökbar - bör också övervägas med utgångspunkt i vad som ovan anförts.

Den praktiska hantering som iakttagits inom ramen för granskningen tillsammans med vad som anförts och skrivningen i metodhandboken att det ska föreligga väldigt starka skäl för att publicera personuppgifter om personer under 15 år i OBS-portalen kan innebära en otydlighet för redaktörerna.

Datainspektionen rekommenderar därför Polismyndigheten att införa tydligare rutiner eller vidta andra åtgärder för att säkerställa att personuppgifter avseende personer under 15 år behandlas restriktivt i OBS-portalen och att det vid tillämpning av de i polisdatalagen centrala integritetsbestämmelserna särskilt beaktas att det är fråga om unga personer (rekommendation 2).

3.11 Avslutande synpunkter och rekommendationer

Inom ramen för tillsynsärendet har Datainspektionen också ställt frågor om vissa specifika behandlingar och funktioner i OBS-portalen. Dessa är bildhantering, allmänt språkbruk, en funktion i OBS-portalen benämnd "kalenderhändelse" och personuppgiftsbehandling i fliken Informatörsinfo. I dessa delar vill Datainspektionen lämna följande rekommendationer.

Bildhantering

I metodhandboken, avsnitt 2.8, anges att bilder som publiceras i OBS-portalen ska beskäras med fokus på det som ska visas, alternativt ska personer andra än den eller de som är intressanta maskas eller aidentifieras på bilden. Datainspektionen konstaterar i likhet med Polismyndigheten att en bild som iaktogs vid inspektionen, notis 34, inte fullt ut har hanterats i enlighet med den i metodhandboken angivna policyn. Med utgångspunkt i polisdatalagens bestämmelser framgår emellertid enligt Datainspektionen både syftet och de personer som syns på bilden på ett i sammanhanget godtagbart sätt. För att undvika att personer utsätts för otillbörliga intrång i den personliga integriteten genom att det finns minsta tveksamhet om det sammanhang i vilket personen figurerar i OBS-portalen rekommenderar dock Datainspektionen Polismyndigheten att följa den policy som anges för bildpublicering i metodhandboken (rekommendation 3).

Språkbruk

I ett system som OBS-portalen är det viktigt att redaktörerna använder ett korrekt språkbruk fritt från subjektiva och värderande uttryck. Det är en uppfattning som delas av Polismyndigheten. I metodhandboken, avsnitt 2.5 och 2.6, anges bland annat att personliga värderingar om företeelser eller personer inte hör hemma i OBS-portalen samt att det är viktigt för redaktörerna att tänka på språkbruket.

Datainspektionen har i enstaka fall iakttagit notiser, notis 28 och 33, där det enligt inspektionen funnits anledning att ifrågasätta om det sätt på vilket redaktören uttryckt sig är förenligt dels med de i metodhandboken angivna riktlinjerna, dels med de grundläggande kraven i 9 § b och e personuppgiftslagen. Av de grundläggande kraven följer bland annat att behandlingen av personuppgifter ska ske enligt god sed och att uppgifterna ska vara adekvata och relevanta för ändamålet med behandlingen.

Polismyndigheten har i sammanhanget bland annat uppgett att det har framkommit att redaktörer i samband med utbildningar uppmuntrats att skriva lite mer som journalister och "fånga läsarens intresse".

Polismyndigheten har mot den bakgrunden anfört att såväl utbildningar som metodhandboken behöver kompletteras så att detta inte leder till subjektivitet, värderande beskrivningar eller en raljerande ton i notiserna.

Enligt Datainspektionen är det bra om det finns tydliga riktlinjer till redaktörerna avseende innebörden och betydelsen av ett korrekt språkbruk. Sådana riktlinjer gärna med angivande av praktiska exempel minskar risken för att notiser publiceras och personuppgifter behandlas i strid med regelverket. Datainspektionen rekommenderar därför Polismyndigheten att vidta åtgärder i syfte att förbättra och förtydliga informationen till redaktörerna i aktuellt avseende (rekommendation 4).

Funktionen kalenderhändelse

Funktionen "kalenderhändelse" i OBS-portalen är enligt vad som framkommit i ärendet tänkt att användas för uppgifter om event, evenemang och liknande. Datainspektionen har emellertid kunnat konstatera att funktionen också används för olika former av insatser och kartläggningar av vissa grupperingar inom exempelvis ett visst geografiskt område. Kalenderhändelsen kan i dessa fall pågå under avsevärt längre tid än de defaultvärden som följer av metodhandboken. I ett exempel, notis 22, har publiceringstiden så som den angetts överstigit ett år. Polismyndigheten har uppgett att det för den aktuella informationen hade varit lämpligare att använda en eller flera notiser i stället för en kalenderhändelse. Datainspektionen delar den uppfattningen. Mot bakgrund härav och med beaktande också av i ärendet gjorda bedömningar avseende bland annat behörigheter samt publiceringstider och registervård rekommenderar Datainspektionen Polismyndigheten att analysera förutsättningarna för att framgent i OBS-portalen publicera de under kalenderhändelse angivna uppgifterna (rekommendation 5).

Personuppgiftsbehandling i Informatörsinfo

I metodhandbokens checklista anges att inga personuppgifter ska publiceras under Informatörsinfo utöver kontaktuppgifter och liknande avseende polisens egen personal. Vid inspektionen konstaterades att det i Informatörsinfo fanns ett antal brottmålsdomar, bland annat avseende polisanställda, som publicerats i fulltext utan att personuppgifter avidentifierats. Polismyndigheten har uppgett att det inte varit syftet att publicera personuppgifter av det slag som påträffades vid inspektionen och att det därför saknas rutiner för publicering av domar i denna del, exempelvis angående maskning eller hur länge uppgifterna ska publiceras. Polismyndigheten har vidare uppgett att de uppgifter som var publicerade vid inspektionstillfället har raderats.

Datainspektionens anser som utgångspunkt att domar som publiceras för att tydliggöra rättsläget eller visa på en bedömning i en särskild fråga inom ramen för ett visst verksamhetsområde bör avidentifieras om syftet med publiceringen kan uppnås utan att personuppgifter behandlas. Det är oaktat det otillfredsställande att det i samband med granskningen uppmärksammas att det behandlas personuppgifter i Informatörsinfo när det enligt vad som framkommit inte ska behandlas personuppgifter i den delen av OBS-portalen. Mot bakgrund av vad Polismyndigheten har uppgett angående publiceringen av de aktuella domarna och de i efterhand vidtagna åtgärderna har Datainspektionen dock inga ytterligare synpunkter på den behandling av personuppgifter som sker i Informatörsinfo.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet ska ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Datainspektionen senast tre veckor från den dag beslutet meddelades. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Nicklas Hjertonsson efter föredragning av juristen Cecilia Agnehall.

Nicklas Hjertonsson

Cecilia Agnehall

Kopia till:

Personuppgiftsombudet vid Polismyndigheten (genom intern befordran).
Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Box 22523, 104 22 Stockholm (för kännedom).